

J. A. G.

IZ CIMPERMANOVEGA KROGA.

Državni licejski knjižnici v Ljubljani je gosp. vet. zdravnik Hugon Turk izročil šop pisem, ki jih je Jos. Cimperman v letih 1871 do 1878 pisal Luciji Kraljičevi v Šent Vidu nad Ljubljano. Kraljičeva je bila rojena 9. decembra 1854. v Šent Vidu na hiš. števil. 51, njen oče je bil poštar Mihael Kraljič, njena mati Lucija, roj. Krištof. Hči ugledne narodne rodbine je kmalu prišla v tok našega narodnega gibanja po dobi „taborov“, ustanovila šentviško čitalnico, bila nje tajnica in tako v sredi lokalnega narodnega gibanja. Kakor marsikatero drugo „narodno damo“ je Cimperman pritegnil tudi njo v krog svojih „lepih korespondentinj“ in dobil njeno sliko za svojo obsežno zbirko fotografij.

Po prvem pismu sledi v ohranjeni korespondenci premolk dveh let. Cimperman se je obrnil zopet do Kraljičeve, ko je umrl njegov brat Franjo in je nabiral prispevke za njegov spomenik in naročnike za njegove pesmi. Priložen je parte po bratu, datiran z dne 30. maja 1873., natisnjen v *nemškem jeziku* (tudi izdaja bratovih pesmi nosi nemški Cimpermanov motto). V nemškem jeziku so zložene „Todtenblumen.“ (Den Manen meines Bruders gewidmet.) Im Herbst 1873.“ — napisane z Erzenovo roko; tukaj je iz te zbirke priobčen samo sklepni sonet. Cimpermanovih pisem Lucinki se menda ni zgubilo mnogo; niso pa ohranjena njena pisma; v Cimpermanovi obsežni korespondenci, ki jo hrani državna licejska knjižnica v Ljubljani, je ohranjenih samo troje njenih vizitk z neznatnim tekstom. Ko se je Lucinka 19. februarja 1878. omožila z Andrejem Odlazkom, načelnikom postaje, je bilo korespondence konec.

Tukaj priobčena korespondenca nam odpira pogled v ono dobo, ko se je pri nas začelo razvijati narodno meščanstvo in je literatura začela postajati socialen faktor. Intimno, podrobno gradivo, ki dovoljuje pogled za naše literarne, kulturne in politične kulise onih dni, ki kaže one najmanjše žile in žilice, po katerih je dobival moči naš narodni preporod. Zato je tukaj tudi priobčenih troje neliterarnih pisem, eno Costovo, eno Bleiweisovo in eno iz neznane ženske roke. 530.

N.h. Kakor zgodovinarju literature in kulture bo lahko služilo pač tudi našim pisateljem: Ivan Cankar je vedno tožil, da takega gradiva pri nas ni.

Samo po sebi se razume, da temu gradivu s kakršnimikoli retušami nisem smel vzeti onega posebnega duha in barve, ki jo ima.

1.

Blaga gospodičina!

orej ~ f K2 Dne 16. julija,¹ ko sem bil prvič in skoraj gotovo tudi zadnjič v Vašem leperu kraju, ste mi dali po moji izrečeni želji ličen pušljic iz rož svojega domačega verta v spomin na Vas in jaz sem Vam bil obljubil, da se bom pismeno zahvalil za Vašo meni izkazano prijaznost in dobrót.

Mnoge okoliščnosti so me do danes zadrževale izpolniti to svojo sladko dolžnost.

Danes pa Vam pošljem té-le revne verstice, katere blagovolite prijazno sprejeti!

Jaz Vas jako cenim in spoštujem zaradi Vašega prijaznega in olivkanega vedenja, posebno pa še zaradi Vašega v resnici domoljubnega srca in Vaših izverstnih dušnih lastnostij, katere spoznati sem imel naj lepšo priliko, ko sva govorila o našem národu i. t. d., zato Vam kličem iz globočine svojega oserčija: le naprej, ljubeznjiva gospodičina!

Tudi sem tako derzen, da se Vam danes priporočim za eno Vaših fotografij; ali smem upati, da boste izpolnili mojo željo, ko Vam bo mogoče?

Serčen pozdrav Vam in Vašim starišem!

V Ljubljani, 26. jul. 71.

Vaš
udani
Cimperman.

Lucínki Kraljičevi.

Dišéčih rož od Tebe dobil,
Ko prvič sem prišel do vas,
In prvič in znabiti zadnjič
Tvoj zali videl sem obraz.

¹ Cimpermanov brat Fr. Serafin ima v svojih „Pesnih“ (V Ljubljani 1874., str. 63—64) tudi „Ljubáv do dóma. (Posvečeno gospici Luciji Kraljič-evi 16. julija 1871.)“

Dar ljubeznjive Tvoje roke,
Cvetice zdaj so vže suhé,
A kedarkoli jih pogledam,
Zavriska v persih mi sercé.

Veliko vže darov ljubezni
Iz ženskih rok sem jaz prejél,
A bolj ko vsi mi Tvoj je všeči,
Najbolj sem Tvojega vesel.

Zatoraj, dokler živel, hranil
Bom v sèrci ná-Te jaz spomin,
Ki bo mi sladko tolažilo
V življenju polnem bolečin. —

Jos. Cimperman.

2.

Draga gospodičina!

Lepo hvalo za prijazno izpolnitev Vaše dane obljube. Tudi jaz Vam bom poslal kakor upam, kmalu bratove pesmške pesmi. Te dni sem jim spisal predgovor, ki se bo tiskal pred-nje. O slovenskih France-tovih pesmih še nijsem izvedel do danes ničesa; da morajo tiskane biti, se umeje samo ob sebi. Tu Vam pošiljam najnovejše svoje delo, katero sem dal le najdražjim svojim prijateljem, ki umó molčati, kajti slave jaz ne marara nikedar in nikoli. Prosim, ohranite tudi Vi pesem le zá-se.

Kako srečni ste Vi, draga gospodičina, v svojem resnično lepem kraju! Ko bi mogel jaz biti tam poletni čas, terdno se nadejam, da bi popolnem ozdravel na duši in telesi. Nikédó ne verjame, kako bolan sem jaz. In moja bolezen nijso prazne muhe, kakor navadno pri mladih ljudeh. Moja bolečina izvira edino iz moje ljubezni do resnice; in nasprotje mej resnico in hinavstvom, koliko je to dendenes po sveti in posebno v naši ubogi, nesrečni deželi. Naj molčim, lepa gospodičina, o téh stvaréh, katere se denes še ne dáde prenarediti.

Upam, da ste Vi zdravi in veseli. Ostanite mi zdravi in veseli tudi vprihodnje. In srečni!

Gosp. Hostnik² Vas zelo pozdravlja. In tudi jaz se sè temi verstami še enkrat prav lepó poslavljam od Vas ter se Vam priserčno zahva-

² Hostnik Davorin, poznejši ruski profesor. V Cimpermanovi korespondenci je ohranjenih dvoje njegovih pism. Hostnik bil moj sloj znan. Na Ruskem se poprjel tam vladajoče vere. Nesrečno pravo je jmel - no je v "Varu" poslal velikemu, vel. klemu. Leta XIII prišel "Hvorzer" "Slovčstva". Kako zadovoljenje je včinit vsega naravnega, platenu nasprotiku, vs. misij, & kako pri študi "Sov Nas" ki se je zaman & zaman vtresal krivde & se je s "do danes vtresel in smisla je v latinsko prevodno besedo poslal enemu Leta XIII. Taka kaj si je veliki hč misliti mogel o malen Hostnik, gornji

ljujem za vso postrežbo, katero sem vžil v Vaši prijetni hiši. Videl Vas pač ne bom nikedar več!

Pozdravite, prosim, mamó.

Srečni.

Vaš
Cimperman.

V Ljubljani

18 $\frac{18}{7}$ 73

3.

Draga moja prijateljica!

Vašo listnico, iz stolnega mesta našega cesarstva mi poslano, sem prejel in lepó se Vam zahvaljujem, da se me vedno prijazno spominjate in še celo tam zunaj, daleč, daleč od dóma. Uvérjeni bodite, da ste tudi Vi v mojem sèrci vpisani mej tistimi, ki so mi naj ljubši na sveti.

Kaj ste videli na Dunaji in kakó Vam je óndi dopadlo, tega Vas ne bom izpraševal. Pred kratkim sem dobil list od svojega prijatelja, v katerem mi na sedmih stranéh ne govóri o družem, nego o razstavi in o dunajskem življenji, a poslednjič še vzklikne: „saj ti ne morem popisati; to se mora videti.“ Ko bi bil jaz videl razstavo, meni bi stvorilo to mnogoverstno korist. Kaj se hoče. — — —

Ker sem sedaj dopoludné ravno sam, kar je velik čudež, in imam tudi še nekoliko časa, bi Vam rad še kaj pisal, ali res dobro ne vém, o čem? Da bi Vam odkrival rane svojega sèrcá, ki jih prejemljam v novejšem časi od tistih, ki so z mano v eno skledo pomakali, to ne bi bilo možko in tudi brez vse koristi, veselih novostij pa ne vém, ker moje zunanje življenje, kolikor se ga svetu kaže, je navadno in enakomerno; mej delom in studijami mi mine dan za dnevom in ta enoličnost le prodere, kedar se peljem vèn ali kedar me kedó obišče, kar se prav pogosto godí. Ene bolečine pa Vam ne morem in ne smém zamolčati, saj Vi jo boste védeli ceniti: po mojem nepozabljivem brati Franji mi je čedalje bolj hudó in čedalje bolj ga pogrešam. Kar mi to bolest nekoliko lajša, je zavest, da nij zastónj živel na sveti, kar mi priča vsak dar, ki ga njegovi čestilci, visoki gospodje in gospé, pokladajo v moje roke, da se bo Franju mogel napraviti njega dostojen grobni monument, kateri bo služil v čast darilcem samim. Tudi moji prijatelji so vže ali pa bodo v kratkem položili svoje darove na darilno mizo² in ker bi mene veselilo, da ne bi mej njimi manjkalo nobenega,

² Jeran mu je na tako prošnjo odgovoril 12. sept. 1873.: „Ako njegove pesmi na svitlo daste, glejte, da ne bode vmés kaj tacega, kar bi njegovemu lepemu

ki ga jaz ljubim, ali smem tudi Vam naznaniti, da bi rad sè ponosom tudi Vaš dar poslal dru. Razlagu, če bi me osrečili z njim, za kar vljudno poterkam na Vaše in Vaših znancev serca, pri katerih bo imela Vaša beseda gotovo naj boljši uspeh? Dovolj sem govoril in vem, da ne zastonj; torej drugo pot več o tej važni stvari.

Danes Vas le še vprašam, kedaj me boste obiskali, in pa Vam povem, da bi bilo meni v veliko veselje, ko bi se mojim lepim korespondentinjam pridružila od sedaj naprej tudi moja lepa prijateljica Lucinika? Ali se smem nadejati, da se to zgodi? Meni ne dela nikake težje, časi eno pismo več napisati in z Vami rad občujem; če bom vslišan, bom tudi povedal, zakaj. Jaz sploh nijsem prijatelj žensk, a Vas imam rad. Tisti prilog „blagorodni“ na mojih pismih izpusite; jaz ga ne maram!

Poljubljam roko.

V Ljubljani

18 $\frac{11}{11}$ 73

Žabjak 120

ne 130

Vaš stari
Cimperman.

4.

Draga moja Lucinika!

Sèrčno se Vam zahvaljujem v svojem in svoje matere in sestre imeni za poslani lepi dar k bratovemu spominku. Kakor hitro se poverne moj blagi prijatelj gosp. dr. Razlag iz Beča, izročil mu bom Vaš donesek z drugimi vred, ki so se v tem časi nabrali.

Tudi jaz sem hud na Vašega „gospoda“, ker Vas je, ravno ko ste bili namenjeni, meni veliko pisati, z opraskom odverniti od tega. Ker pa ste mi obljubili, da mi kmali veliko pišete, se bom nadejal od dneva do dneva odgovora na zadnje svoje Vam poslano pismo. Vaš odgovor

spominu kaj utegnili škodovati, ako bi morebiti med njegovimi spodbudnimi pesmimi vtegnila biti katera, ki na mesenost nateza, kar mi sicer ni znano, vendar pa ne vem, kaj je vse pisal, ker dajal je pesmi tudi v druge časnike. — Kar je tukaj pridjanih soldov, naj bo za Vas in sploh za držino; za spominek zdaj dajati nisem v zmožnosti; ako do tega pride, morebiti pozneje kaj; mislim pa, da zanj najprimérniši in tudi njemu najljubši spominek bi bil čeden križček na grob s primernim napisom.“

Dežman pa 24. IX. 1873.: „So anerkennenswert nun die für sein Grabmonument eingeleitete Sammlung ist, so halte ich es zunächst mit denjenigen, welche die leidenden Mitmenschen unterstützen, weshalb ich einen Obolus zu Ihrer Unterstützung beischliesse.“

mi bode merilo, po katerem hočem vravnati svoje obnašanje do Vas, draga Lucinika, v dnéh, ki so še za gorami!

Naj bo dovolj za denes. Interesantne novice vprihodnjič. Pozdravite mi vse svoje ljube in prejmite moje in moje matere in sestre serčne pozdrave.

V Ljubljani

18 $\frac{20}{11}$ 73

Vaš udani
Carpenter.

5.

Draga moja Lucinika!

Pojutrišnjim je Vaš god. Mej mnogo ljube in neljube voščilce, ki bodo ljubeznjivo Vaše poterpljenje na terdo poskušino stavili, se uverstim tudi jaz. Ne bom mnogo govoril. Jaz menim, da Vam je vže davno znano, kako resnično Vas pošujem in kako serčno ljubim. Nemogoče mi je, besedo izreči svoja voščila, ki jih čuti serce za Vas, ljuba moja prijateljica. Bogovi! naj Vam dobrostno naklonijo vsega, kar more v resnici pripomoči k Vaši sreči. Vzlasti vam želim iz celega sercá zdravja, da bi Vas kmalu pozdravil také lepó cvetočo, kakor takrat, ko sem Vas videl pervikrat.

Blizu nam je zdaj tudi božič in novo leto! Ko bi Vi vedeli, ljuba Cilika, kako se jaz bojím teh dveh dnij! Lansko leto o tem časi sem imél še brata in očeta; obá sta me zapustila v osmih dnéh! Ako bom konec leta v duhu nekoliko ogledal se nazaj, prikazala se mi bosta mej drugimi podobami tudi oče in brat! Kakošna? — To je naj boljše, da tiste dni ne bom sam in moji serčni prijatelji vže skerbé za-tó, da v njihovi družini ne smém biti tih. Sè ljubezensko silo me pripravijo, da se moram smijati, akoprem sercè kervaví! —

Vam voščim sè tem letos zadnjim listom, i vesel božič in srečno novo leto! Pri tej priliki izrekam pa tudi egoistično željo: da bi mi Vi ohranili svoje cenjeno prijateljstvo tudi prihodnje leto!

Jaz se bom vedno vrednega skazoval Vaše prijaznosti. Novega nič; dela čez glavo! Pozdravite svoje ljudi in prejmite moje, in moje matere in sestre serčne pozdrave!

V Ljubljani

18 $\frac{11}{12}$ 73

Vaš
stari prijatelj
Cimperman.

Moj prijatelj v hiši Vas tudi pozdravlja za god.

6.

Draga moja Lucinika!

Tu Vam pošljem zaželjeni govor. Kakó Vam bo po vseči, ne vém; upam vendar, da Vas nijsem razžalil z njim. Znabiti se Vam bode zdel govor prekratek, ali, zagotavljam Vas smém, da občinstvo, katero bo pri veselici navzoče, razen nekaterih izjem, nikakor nij toliko sterpljivo, da bi radovoljno poslušalo dolge govore; torej ne smete biti hudi ná-me, ako sem bil bolje kratek. Vi imate dovolj prilike, Svojim prijetnim glasom očarati sèrca poslušalcev in vspeha si smete biti gotovi.

Prosim, da mi takoj odgovorite, kako ste zadovoljni mojim delom in da mi pošljete eno „legitimacijo“ k veselici, da bo eden mojih prijateljev na mojem mestu poslušal besede Vaših rožnih ust.

Pozdravite mi Svojo ljubo mamo in očeta in prejmite moje serčne pozdrave.

V Ljubljani

18 $\frac{14}{1}$ 74

Vaš
stari
Cimperman.

Pozdrav.

Predragi domorodci in domorodkinje!

Denašnjemu dnevju je namen, da se po daljšem prenehanji zopet jeden krat v prijetni družbi počeno veselimo ter si ogrevamo sèrcè za našo národno stvar. V sedanjih politično razburjenih časih je naša sveta dolžnost, da domorodne ljubezni nebeški plamen ohranimo vedno živ v prsih, da nas njegova čudodelna moč krepča na poti napredka in naobraževanja. Tem načinom izveršujemo „od zgoraj nam dano naročilo“, in da-si tudi je naša družba po številu mala, vendar smo jeden del našega rodú, kateri se v svojej celôti in z ozirom na neugodne mu okolnosti z vsakim dnevom dviguje na višo stopnjo samostojnosti in čestí. Predragi rojaki in rojakinje, ostanimo tedaj vsikedar zvesti premili nam materi Slovéniji, po katere tratah in planinah smo kot otroci tergali pisane cvetice, katera nas ljubi in vabi k sebi še zdaj in ki nam bode, kedar nam ugasne življenja solnce, dala tudi mirno počivališče v svojem naročji. —

Bog živi, krepčaj in váruj drago našo mater Slovenijo!

7.

V Ljubljani 6. svečana 1874.

Častita gospodičina!

Ljubeznjivo Vaše povabilo me je jako razveselilo. Tem več pa obžalujem, da mi ni mogoče, se Vaše veselice vdeleževati. Odpotujem namreč po svojih opravilih jutri v soboto v Pesth, ter se vrnem še-le v enem tednu. Imajte se toraj prav dobro pri Vaši besedi in pomnite se tudi nepozabljivega našega prijatelja Potočnika — vrlega sina slovenske očetnjave! Meni pa dovolite, da pridem v kratkem Vas, čestita gospodičina obiskovati na Vaš dom. Vas prav srčno pozdravljam in ostanem

Vam

udani prijatelj

Dr E. H. Costa.

8.

Und schlummerst Du nun auch im kühlen Grabe;
Dein Lied, das Du voll Lebenskraft gesungen,
Ist tief in Deines Volkes Herz gedrungen
Und spendet Tröstung ihm und süße Labe.

O wäre ihm von Deiner Dichtergabe,
Die hoffnungreich Dir aus der Brust ertlungen,
Auch sein Gemüt mit Freiheitsfenn durchdrungen,
Daß sich's nicht täuschen ließe, wie ein Knabe!

Daß es empor sich aus dem Staube raffte,
Und unter andern Völker dieser Erde
Den Ehrenplatz, der ihm gebührt, sich schaffte!

Daß es nicht mehr mit betender Gebärde
Hinauf zu seinen dummen Führern gaffte,
Die Not ihm bloß bereiten und Beichwerde!

Cimperman.

9.

V Ljubljani 18 $\frac{11}{7}$ 74.

Draga moja Lucinika!

Ker je šla moja ljuba sestra na slovečo božjo pot, na Šmarjnc goró, Vam prinese tudi ona odgovor na zadnje Vaše ljubo pismo, za katero se Vam prav lepó zahvalim.

Hudó mi je bilo izvedeti iz Vašega lista, da ste „plavali vže med življenjem in smertijo.“ Toliko večje je torej moje veselje, da se je Lucinikina nepopačena natvora terdno postavila v bran hudobni beli ženi in da je takó ostala meni ena najdražjih mojih prijateljic.

Da so Vam mojega nepozabljivega brata krasne pèsmi po vseči, me veseli. Draga Lucinika! o mojega brata pèsnih hranim jaz pismene sodbe od „velikanov učenosti“, a veseli me, kakor sem vže dejal, da dopadejo tudi Vam. Moj brat je umerl, a vendar bo večno živel.

526 Gospé Pesjak-ovi, ženi kakoršnih je malo na sveti, sem poročil Vaš poklon, katerega Vam vrača z obljubo, da Vas kmalu obišče. Letos jaz gotovo ne bom več prišel k Vam, nekaj zató, ker sem vedno z razno-
verstnim delom in studijami preobložen, naj več pa za-tó, ker ste takó strašno daleč! Ko bi bili bliže, ne šel bi jaz nikedar drugam.

Če se ne motim, sem Vas vže enkrat prosil, da bi mi Vi časi poslali kako pismo. Ako je Vam toliko ležeče na mojem prijateljstvu, kolikor meni na Vašem, upam, da boste to ponavljano prošnjo vslišali. Kakó naglo je napisanih nekoliko verstíc in meni bi služile v veliko veselje. Premislite predlog in stvorite, kakor Vam sercé velí.

Prihodnji teden bom dovršil prestavo „Donne Dijane“ in poteni se lotim spet nekega izvirnega dela, ki ima priti na dan stoperv po smerti moji.

Pozdravite mi mamico in očeta in pišite kmalu!

Vaš prijatelj
Cimperman.

(Dalje prihodnjič.)

MIRAN JARC:

PRI OKNU.

Skoz okno v okviru streh sem uzrl hladno nebó.
Zdaj vem: to brezizrazno, stekleno, hladno nebo
je okno ogromno, ki vanj se ujeti ptiči
misli moje obupno zaletavajo.

J. A. G.

IZ CIMPERMANOVEGA KROGA.

10.

V Ljubljani 18 $\frac{22}{7}$ 74.

Draga Lucinika!

Po svoji obljubi Vam pošljem denes „Babico“, povest, kakoršnih je malo pri nas. Knjigo imejte, dokler se Vam poljubi; in tako vsako, ki Vam jo bom jaz poslal. Saj če je v Vaših, je v dobrih rokah.

V nekedanjega „Jurija s pušo“ sem pogledal zaradi tiste klasične pèsni Fránjice Malinščák-ove in da se samí prepričate, kakova je, Vam pošljem tudi dendenes vže redkega „Jurija“, želèč Vam k njega branji: dober tek!

Ali ste vže brali povést „Rahélo“ od gospé Lujíze Pesjak-ove? Prosim, povejte mi. Jaz bom zmeraj rad skerbél, da ne boste terpeli dušne hrane pomankanja.

Gospa Pesjak-ova mi je za gotovo obljubila, da Vas tá ali drugi teden obišče. Ker Vam je tá žena vže zdaj iz sèrca vdana, porabite priliko, da Vam ho še bolj nagnena. Predvčerajšnem, ko je bila pri mēni, sem jej kot svoje prijateljici, tudi povédal, da vem, iz katerega vzroka je pèsnica „Surke in fraka“ pretergala korespondenco z menoí. Da je gospá tá čin Fránjice odobrila, bi Vi ne verjeli; a vendar je to res, kajti dejala mi je: ako je kedó tákov terst, ki ga vsaka sapica omaje, nam nij treba ravno žalovati, ako odpade od nas. — — —

Zaradi Vaše oblube: da hočete z mano biti v dopisni zvezi, Vas moram denes še enkrat prav resno opomniti, da prav dobro pretehtajte sami pri sébi, če niste obljubili več, kakor boste mogli izpolnovati? Pomislite, da bil bi jaz zeló nesrečen, ko bi prejel kedaj znabiti tudi tákov dokaz terdosèrčnosti, kakoršnega sem iz Tacenja, od — Vas!

To je gerdó, neplemenito in kaže, da je stôpinja omíke, na kateri misli, da stojí tákov človek, veliko nižja, nego se njému dozdeva.

Torej: rôko na sèrce in dobro premislite stvar!

Dalje še nekaj. Kakor navadno drugim ljudém, také ste se tudi mēni prikupili Vi Svojim lepim vedenjem in še bolj me interesira Vaš

kvišku hrepeneči duh in tá je ravno, ki me Vam nagiblje. Ako bi mogel jaz svojo slabo močijo pospeševati njegov razvoj, bi bilo tó moje največje veselje. Tó je tudi moj namén; prijateljstva brez naména ne mogó živeti.

O „Babici“, kedar jo boste zbrali, mi pišite, kater dél povésti Vam je dopál in tudi zakaj? Vaš odgovor mi bo merilo Vašega okusa, kateremu vstrezati je moja želja.

Bodite zdravi in veseli, ne pohujšajte se nad mano in spominjajte se me časi, kedar némate važnejšega dela.

Vaš

Cimperman.

11.

V Ljubljani 18 $\frac{5}{9}$ 74.

Draga Lucinika!

Ker gredó ravno denes moja mati mimo Vas, porabim tó priliko ter Vam naznanjam, da sem že živ in se vedno spominjam Vas, svoje drage prijateljice. — Obžalovanje svoje Vam denes izrekam nad izgubo Vaše prijateljice Marije Lukmanove. Tó je hudó, ako človek izgubó zvesto dušo, kajti dendenes sklepana prijateljstva navadno ne trajajo dolgo.

Kakó se imate Vi? Ali ste kaj bolje zdravi? Gospá P[esjak-ova]. mi je pisala ónikrát, da je Vas na vélicege Šmarna đan videla v Loki ter z Vami govoríla par beséd. Ona se sploh interesira za Vas.

Jaz imám, kakor po navadi, zmeraj obilo dela. Odkar sem Vam zadnjič pisal, sem sopet poslovenil eno igro „Montjoye“, ki obsega 30 pisnih pôl in zdaj leží vže sopet na moji mizi opereta „Lepa Španijolka“ in kúpec nó! Znabiti bo šló vso zimo tako. Kaj se hoče! Moje okólnosti mi stiskajo peró v róke in velé: delaj!

Ali imate še tujce v stanovanji? Kakó gré z „laško šprahó“?

Pišite mi kmalu in pozdravite preserčno vse svoje ljudí!

Vaš

nepromenljivi

čestilec in

prijatelj

Carpenter.

12.

V Ljubljani 18 $\frac{13}{9}$ 74.

Draga Lucinika!

Nekove krasne nemške pèsni začetek se glasi:

Es ist bestimmt in Gottes Rat,
Dass man vom Liebsten, was man hat,
Muss scheiden.

Téh besed sem se spómenil, ko sem prebiral Vaše zadnje pismo, v katerem mi tožite svojo boleost zaradi izgube Vaše ljubljene Marije. Uverjeni bodite, da Vam bo tudi tó rano zacelil čas; nikar pak méni nasproti več ne govorite, „da bo kmalu boljše“. Jaz umejem téh beséd pomèn in pokrégati Vas moram, da Vi némate pravice k taki tóžbi. Vi ste lepí, mladí, premožni, lastnósti, ki Vam bodo pridobile ljubeznjivega soproga in potem stoperv se Vam bo pričelo *novó* življénje! Videli boste, da jaz nijsem slab prorok; a ne smete mi biti hudí, ker takó odkrito z Vami govorím. Vi me zovete prijatelja in kot tak *moram* biti odkritosèrčen.

Preteklo nedeljo, ko so bili moja mati na Šmarijni gori, so pri vernítvu govorili s *Franjico M[alenškovo]*. — Izprašévala je matere, kaj počnem, kedó me obiskuje i. t. d. Poslednjič mi je po materi poročila svoj sèrčen pozdrav. Ne smém Vam tajíti, da me je tó razveselilo, a le zbog tega, ker ménim, da se bo Franjici poslednjič znabiti vendar pokazalo, da nij niti pametno niti plemenito ravnala, ko je občevanje z máno takó hitro pretergala. Méne je zbódló v sèrce, ko sem izvédel od Vas, kakó ničev povód je provzróčil to dejánje. Ali, kar je stvarjenega, naj ostane! Jaz sem prost vsake krivice in imam mirno vést.

Opereto „Lepa Španijolka“ sem vžé doveršil. Govorèč o gledaliških igrah moram Vas vprašati: ali boste tudi Vi prišli letos kedaj v Talijin tempelj? Upati je, da bode prišlo letos mnogo lepíh iger na oder; saj imajo vžé mojích pét!

Jaz bi imèl iz sèrca rad, da bi bilo letošnje leto boljše srečno slovenskemu društvu dramatičnemu nego pak je bilo lansko!

Gospá Pesjakova Vas prijazno pozdravlja! Tisti mladí „fant“, ki je bil pretečeni teden pri Vas in je z Vami govoril o méni, je Orolav Vráníč, moj prijatelj in pisatelj „Helene“ v „Zori“; sè gosp. Kerncera sta si dobra prijatelja. Ali ste brali Pajkovo kritiko (v „Zori“)

o mojega brata pesnih? — Zdaj, tó je 15. sept. pridejo* nekatere krasne písni gospé Pesjak-ove, katere Vam posebno priporočam, da jih berete.

Vaše prijazne ponudbe zaradi vozá se res ne bom poslužil in tedaj letos vže več ne bom videl Št. Vida. Denès bi šel rad v Šiško, pa ne vém, če bo moči, ker kaže slabo vréme. Bodite zdravi in razveselite me *kmalu* spet s kakim listom.

Vaš

Carpenter.

13.

V Ljubljani 18 $\frac{30}{9}$ 74.

Draga Lucinika!

V najhujši naglici Vam odpišem par verst na Vaše ljubeznjivo pisemce, iz katerega razvidam, da ste prav veseli ter se dobro imate. Če prav nekoliko pozno, vendar prosim, da bi bili Vi, draga Lucinika, také prijazni, da bi poročili svojemu ljubemu očetu tudi *moja najserčnejša voščila. Naj živé še dolgo versto lét, da bodo videli svojo Luciniko srečno!* —

Da sem Vam sè knjigami postrégel, me veseli in moja skerb bo, tudi vprihodnje skušati, da si bom pridobil Vašo zadovoljnost.

O gledališči Vam vém poročati le tó, da se bo začelo 10. oktobra; katera igra pride najprej na versto mi nij znano.

„Kakó se jaz imam?“ Draga Lucinika, nič prida. Mèni manjka nečesa, kar pa mi dati nij v stani nikedo! Tudi mi kerha moja dobro voljo množina vso pozórnost terjajočih dél.

Kedar se peljem „vèn“ in grémo skozi Lattermanov drevored, me sercé boli, ko vidim ležáti na tléh vélo listje; spomínja me najprej bližajóče se puste zime in dalje mojih različnih nádej, koje so ravno tako vele in suhé! Da némam nekaterih ljubih duš, koje me v resnici ljubijo, ne žélel bi si biti na sveti! —

Bodite zdravi in veséli ter spomínjajte se časi svojega

čestílca

Josipa.

Jt ostavil Hostnik Vas pozdravlja in gospod šolmašter.

* V „Zori“.

14.

V Ljubljani 18 $\frac{23}{10}$ 74.

Draga moja Lucinika!

Vaše včerajšnje pismo me je izvanredno razveselilo in takoj denes dobite odgovor.

Da so naši gospôdje z „visôcimi škornjami“ časi nekoliko preveč natančni, kaže baš ona opomba v našem cerkvenem listi. Kaj se hoče! Z gospô P[esjakovo]. sva se prav iz sêrca smijala, in da je tudi Vam tista notica probudila zasméh, me veseli in je lepo znamenje Vaše izobraženosti. Le naprej takó! —

Vi, ljuba prijateljica, nimate pravega vzroka, žalostnim biti, ker se bliža zima. Pomislite, Lucinika, v sredi zime se začne predpust, najveselejši čas za vsa *lepa* dekleta, kakor je moja prijateljica v Št. Vidi, katero lahko izpoznate, ako pogledate v zercalo! Jaz se prav za res bojim, da mi bo prihodnji predpust odpêljal mojo ljubo golobico; ker Vas tedaj čaka toliko veselja, nikari ne tožite o dolgočasni zimi! —

Lépega zdaj baš ničesa ne počnem, kajti včeraj in denes se veselím z nékovo staro (če-tudi nij še *stara*,) prijateljico, koja je stopêrv predvčerajšnjem prišla iz Ogerskéga in ki je bila moja učiteljica v angleškem jezici. Ko bo tó minulo, moral bom sopet predstavljati za gledišče igro, ki vžé leží na moji mizi in imá náslov „Die Perlen-schnur“, („biserna verižica“;) dala mi bo sopet kacih štirinajst dníj dela, in potem pride kaj nóvega. Takó mi bo minila dolgočasna zima, in ko pride pomlád, ter bode spet drevje cvetlo, ko bode sopet žvergôlel skerjânc v zraku svojo pomladansko himno: takrat bom pa na novo živéti začél! — — —

Povédati moram Vam, kot svoji dragi miški, da menijo *višje* gimnazije ljubljanske dijáci na vseh Svetnikov dan napraviti na gróbi mojega nepozabljívega brata lepo slovésnost, kar se bo tudi po čas-niski poti naznanilo našim prijateljem in znancem.

Slovésnost bode razpadala a.) v priméren góvor, na katerega konci položí govornik lép láverov vénec, *od* dijakov napravljen, na grob, in b.) v pétji 3 pésnij, koje se spodobijo pri takovih prilikah. Takrat, upam vsaj, bo stal tudi monument, kateremu le malo še manjka.

Zdaj imám misel, da se bodem pêljal *tudi* jaz takrat na pokopa-tišče, ako bo vrême ugodno in ako bo spominek stal. Sicer se vtegne stvar za jeden teden preložiti. Vas bi povabil najpreje jaz, ali ker je

Mozila ga je rozičnik sestra

toliko odvisno, posebno od vreména, si ne upam; tudi ste skoraj pre-daleč, kaj ne? —

Pišite mi k malu veliko in kaj veselega, potem Vam poljubim lépo ročico!

Vaš prijatelj

Josip.

15.

V Ljubljani

18 $\frac{1}{11}$ 74.

Draga Lucinika!

Ker imám denes svoj poštni dan, dobodete tudi Vi takoj odgovor na svoje pismo.

Da Vam je mojega brata monument *Čopadel*, me veseli; podoba pa tudi méni nij popolnem po všeči. — Svečanost pri odkritji pak je popisana v „Sl. Národ u“ od 3. novembra. V „Zori“ pa pride 15. t. m. krasna pésen, posvečéna spomínu mojega brata. Jaz sem vesel, da je vžé vse v kraji! —

Rádosten sem bral, da sem Vam s poslano knjigo vstrégel: čaka Vaše potovke vžé druga, v kateri priporočam Vaši pozornosti *posebno* izborni povesti: „Es ist bestimmt in Gottes Rat“, in: „Doctor Lamm-leins Heiratsgeschichte“. Sploh, ako bo Vaša volja brati, Vas bom tó zimo lahko vedno hranil z dušnim blagom.

Vidite, draga prijateljica, kakó jaz dobro prorokujem! Tedaj le še malo tednov, po bom sopet za jedno krasno in umno prijateljico ubožnejši! Kaj je naše življénje? — Da sem jaz jeden tistih Vaših pri-jateljev, ki želí iz dnà svojega sercá Vas v resnici srečno videti, tó vžé davno véste; hudó mi je le, da ne morem nič pripomoči k Vaši sréči! A če ne morem pripomoči, velí mi natvórní razum, da tudi ne smém stati Vaši sreči napoti; prosim Vas torej, ljuba prijateljica, da mi poveste, ali smém še vprihodnje občevati z Vami, ali ne. Nerad bi imél, ko bi moja prijateljica le iz milosti občevala z menoj! —

Kakó bode letos sè slovenskim gledališčem, ne vém; posebno dob-rega se ne kaže nič! Takó vsaj mi vselej poroča moj namestnik v gle-dališču. (Jaz imám namreč *prost vstop* za celo sezóno.) V saboto bode pela v opereti „Skrivnost ljubezni“, ki sem jo vžé davno poslovenil jaz, pervikrat letos spet gospica pl. Neugebauer. Sè svojim „r—r—r“ ne bode vzbudila prevelikega občudovanja. Bomo videli!

Jaz se dobro imam. Skoraj cel dan je moja prijateljica pri meni ter se pogovarjava in norčujeva drug z drugim. Tó Vam je pa tudi deklè, kakoršnih je malo na sveti. Za žensko, menim vsaj jaz, je veliko, ako izverstno govori in piše 5 jezikov, elegantno igra na klavirji, a tudi izbórno — kúhati zná. Tá umeje, kar sem pisal, in vérhu téga imá najplemenitejše sercé; zato sva tudi vže *stara znanca* ter bodeva zmeraj ostala.

Gospó P[esjakovo]. bom vže pozdravil. Moji ljudjé Vas vsi sèrčno pozdravljajo in sèstra moja posebej še Vašega lepega pava! Srečni! Pišite mi kmalu in mnogo!

Vaš

Josip.

Ob robu zadnje strani: In tista *lepa* fotografija Vaša, ali bode ostala le obljubljena?

16.

V Ljubljani

18 $\frac{21}{12}$ 74.

Draga Lucinka!

Samó toliko sem vže boljši, da morem vendar sopet pisati in zato nehčem odlašati Vam odgovoriti ter Vam pošiljam par besedij, — zadnjič v letošnjem leti!"

Da ste se dobro vezovali, sem z veseljem bral v Vašem pismu. Ali, da ste se takó dobro imeli, pripisujte le svoji ljubeznjivosti in svojemu lepemu obrazku. Kedó bi neki ne bil vesel, ako je v Vaši družbi! Zdaj Vas moram pa o nečem vprašati. Vže dvakrat sem Vas prosil *obljubljene* mi nove Vaše fotografije, a nobenkrat nijsem dobil odgovora na to točko svojega pisma! Nemec pravi: „Eine schweigende Antwort ist auch eine Antwort.“ Si-li hčem jaz v tem slučaju tó tudi takó razlagati? Kaj? — —

Božič je tú in novo leto. Koliko otroških serc težkó pričakuje božiča, da jim prinese „božično dete“ kákov vže dolgo skrivaj zaželen dar! Kaj bode pa náma, zlata prijateljica, prineslo „božično dete“? —

Ker je navada, da si ob konči leta voščimo srečno novo leto, izpolnujem denes tudi jaz to navado, voščeč Vam in vsem Vašim zdravja in sreče! Ako sem Vas ~~znabiti~~ letos kedaj nevedoč razžalil,

sedaj, ob konci leta Vas prosim odpuščanja in Vam obetam, da se bodem vprihodnje poboljšal! Zdravi Vi in vsi Vaši, tó Vam želé moji ljudje in jaz,

Vaš stari

Josip.

17.

V Ljubljani

18 $\frac{12}{1}$ 75.

Zlata moja prijateljica!

Babšek
Dobrotin
Dr. J. A. G. Moj prijatelj Babšek mi je včeraj z večera izročil Vaše drago pismo in denes morate dobiti takoj odgovor.

Da ste se tudi Vi trudili po svojih močéh pospešiti srečen izid volitev, je lepó, da pak imá naše prosto ljudstvo sploh še takó malo političnega razuma, je žalostno, in vže nekateri odlični mož, sè kojimi sem govóril o našega naróda prihodnosti, mi je dejál, da našemu ljudstvu nij pomagati, ker njega um še ni dovolj zré, podučevati se pa ne dá! Zavest, da ste Vi vse stvorili, kar je bilo v Vaših močéh, naj Vas tólaži, ker se nij vse izveršilo, kakor bi se moralo, da se je ravnalo po pravici.

Probudítki št.vidske čitalnice in njeni „tajníci“ vskliknem pa iz globine sercá: „Živela!“ Za Vašo prekrasno fotografijo in za lepi dokaz Vašega blazega serca Vam hvaležen poljubljam lépo ročico in ostajem Vaš dolžník. Tá Vaša fotografija je po moji in mojih prijateljev sôdbi najlépša izmej vseh, ki predstavljajo Vas; tudi je nenavadno líčno izdelana in torej v mojem albumu jeden najlepših eksemplarov. Še jedenkrat serčno hvalo!

Vi ste bili zeló pridni v tem časi, kar mi nijste pisali; draga Lucinika, tudi jaz! Poslovenil sem v tem časi krasno opero „Das Nachtlager in Granada“, ki bi se bila imela vže igrati, a zdaj, ko je Neugebauerjeva v Zagreb šla, bog vé, kedaj pride na versto; dalje sem napisal 17 izvirnih pésnij, katere sem, *prošen*, vse poslal uredníku „Zore“, ki mi jih bo gotovo dobro platil. Zdaj je skoro za celo leto preskerbljen. Da pa moje pésni „Zora“ takó redkokedaj prinaša, je uzrok tá, kakor mi je pisal g. Pajk⁴, ker on sè „tako dragocenim blagom, kakor je moje, rad skopári.“ Jaz gotovo ne morem zató, če so

⁴ V pismu 10. nov. 1874. In prej, 4. 9. mu piše: „Vaših pesen, kar jih še imam, dal sem samó eno zopet v tiskarno kot šteden gospodar.“

temu sicer zelo ostremu gospodu moje pesni tako po volji. Vsak ima svoj okus! Toliko pak Vas opomenim, zlata prijateljica, da, ako Vam je do tega, mene izpoznati, berite „dnevnik ljubezni“, kedar ga bode „Zora“ začela prinašati!

589. 587 Govoreč o pesnih, še jedno! Da se me gospica Malinščakova, ki nij plemenito ravnala z mano, kakor veste, še kedaj spominja, tega bi ne bil verjel! Ako se Vam dobro zdi ali poljubi, povedite jej pri pri-
liki, da se jej uljudno zahvaljujem za njeno dobrostno sôdbo o mojih pesnih. Ker pa Vedvé ne poznate moje pesni „prazna želja“, pošiljam Vam, zlata prijateljica, tú uboge verste, koje mi je rodila misel na Vas. Prosim Vas, ne bodite hudi, ker sem bil tako drzán! Tá pesen je tudi mej onimi sedemnajstimi!

Zdaj Vas pa prosim jedne male stvari! Ker jaz nahajam v Vašem serčnem prijateljstvu vsega, česar morem in smém želeť, prosim, ne omenjajte mi gospice Franje nikedar več v svojih pismih! Vi ste mēni dragi, ona — ni je tuja! Človek ako se mu napravi takovo razžaljenje, kakoršno je ona mēni, pač ne more biti vesel, če mu kedó priklíče v spomin imé, katero je vžé davno izbrisano iz mojega serca! Vendar, ne mislite, da sem hud na Vas! Vaše lepo serce mi je znano; Vi ste hteli me razveseliti, a sè tém poročilom me nijste! —

Dne 16. julija letos bo štiri leta, kar sem Vas izpoznal. Mnogo ve-
sélih ur ste mi vže napravili v tem časi in upam, da nájino prijateljstvo ne bode poginilo nikedar. Zató sem jaz pripravljen, ako je tudi Vaša volja, da od sedaj naprej Vi mēni več ne rekate „Vi“, ampak kar prô-
stoserčno „Ti“, in ako mi tudi Vi dovolite takovo prijateljsko pravico, bom iz serca vesel!

Zdravi, draga Lucinika!

Vaš

Josephus.

18.

V Ljubljani

18 $\frac{24}{1}$ 75.

Zlata moja Lucinka!

Izmej vseh pisem, kar sem jih prejel vès čas svojega občila s Tabo iz Tvoje nežne ročice, je izvestno najlepše tó, katero si mi poslala denes in v katerem tako ljubeznjivo govoriš mojemu sercu! Lepa, serčna Ti zahvala za Tvojo ljubezen! Zdaj, ko si mi izpolnila tó serčno

žéljo, zdaj se ima stoperv začeti pravo prijateljstvo mej nama. Nemški pregovor pravi:

„Wo sich „Du“ die Herzen sagen,
Kann's der Mund mit Freude wagen.“

Prejmi od moje strani zagotovilo, da mi bode od sedaj naprej delalo največe veselje, ako bodem kedaj mogel vstreči kateri Tvoji želji in se izkazovati vreden Tvojega zaupanja in Tvoje prijateljske ljubezni!

Sploh Te morem zagotoviti, da smeš mojo željo zaradi „tikanja“ smatrati kot nenavadno znamenje mojega poštovanja, kajti moja navada nij, da bi z vsacim človekom se bratil. V tém obzeru sem jaz vže naredil žalostno izkušnjo, o kateri bodeva pa rajša kedaj govorila, če ne bodeva imela o čem drugem se pogovarjati. Ljubeznjivi ljudje, ki pravijo, da Ti na tej zadnji krasni podobi izgledaš „stara“ 30 lét, ne vém, kdé imajo svoje oči!!! Na ves glas sem se moral zasmijati takovi — odkrito rečeno — kolosalni neumnosti! Gotovo Te je sodila kaka Evina hči, ki je vže sama toliko „mlada“! Gospá Pesjakova, kateri, menim, gré vsaj toliko soditi, kakor Tvojim kritikom, in kateri sem pokazal Tvojo fotografijo, je dejala: „Da je tó prekrasen deklíšk obrazek, poln ljubeznjivosti in življénja, kakor original.“ In tem besedah ter svojemu ravno takemu prepričanju jaz verjamem in smeš verjeti tudi Ti.

Da se nijsi mogla vdeležiti čitalničine veselice, Ti nij treba preveč žalovati. Kakor se mēni pripoveduje, se šopíri tam le vatlarstvo i. t. d. in po takovih ljudíj zabavi menim, da moja blaga prijateljica vendar ne hrepení preveč!? —

Da Ti je časi malo dolg čas, ker moreš le redkokedaj vdeležiti se kake veselice, Ti rad verjamem. Človeško sercé želi izpremembe; oči se naveličajo gledati vedno tiste obraze! A če se vse prav z mirnostjo premisli, si največkrat od veselíc več obetamo, nego nam pride v dél. Misli si, da ne bode vedno takó! Priti Ti vtegne čas, ko Ti bode prosto, veselíti se, kakor se Ti bode ljubilo, a ostala bodeš rajša domá. Človek more iskati in najde tolažbe in veselja največ v sebi! —

Pesen, ki Ti je takó po všéči, je prepisal tisti dijak Eržen,⁵ katerega večkrat povabim za takova opravila.

⁵ Z Erženovo roko sta napisani poleg drugih tudi tukaj priobčeni štev. 8 in 34. V Cimpermanovi korespondenci se nahajajo štiri Erženova pisma, prva tri z Reke, zadnje pa z Dunaja. Prvo (1.VI.1876) je hrvaško, pisano z latinico. „Prama svojoj obljudi i želji bijaše meni do sad nemoguće, baviti se sa pismom

594 Kedaj bode kaj mojega „Zora“ prinêsla, Ti ne vém povedati; uzrok, zakaj me Pajk takó redko predstavlja slovenskemu publiku, *Pajk* sem Ti v zadnjem svojem listu naznanil. Upam vendar, da bo vprihodnje drugače, ker bode letos, ako bog dá, „Zora“ dobíla še mnogo iz mojih rók. Ker se pa Ti interesiraš za moje pèsni, Ti pošiljam tú zadnje svoje predvčcrajsnje delo, s pogojem, da mi pišeš sôdbo o njem!

Moja ljuba prijateljica in sosedinja *Roza*, o kateri sem Ti vže jedenkrat pisal in s katero večkrat govoríva o Tebi, Te serčno pozdravlja in pravi, da Te bode spomladi prišla obiskat. Ker je tó zeló izobražena in prijaznjíva gospica, se nádejam, da Te bode tó veselilo in da jo bodeš serčno sprejela. Vsi drugi moji ljudjé Te tudi serčno pozdravljajo!

Zaradi knjig mi nijsi nič pisala; ali več ne bereš?

Piši k malu!

Tvoj

Josip.

19.

V Ljubljani

18 $\frac{11}{2}$ 75.

Zlata prijateljica!

Prav z veseljem sem čítal v Tvojem zadnjem pismu, da je Tebi pésen „Heleni“ po volji in da Ti tudi začetek „dnevnika ljubezni“ nij soperen. *Kaj* ti v tej zbirki ne bode dopadlo, se mêní vže zdaj sanje; vendar govoríla bodeva o tem, kedar bode delo celo v Tvojih rokah. Na čêlu „Zori“, ki bode izšla 15. t. m. bodeš videla tiskano pésen „Heleni“, tedaj se bode „dnevnik“ najmenj do 1. marcija odložil. Še za 3 „Zore“ pa je „dnevnika“, potem pridejo zmešane pèsni na versto, mej njími jedna z naslovom „Mertve ljubice kita“, kder bodeš videla, kakó jaz pošujem spomínke svojih dragih.

Nič mi nijsi pisala, kakó se je pri Vas *sploh* praznoval Pust? Jaz sem ga odpravil kar z lepo, tiho, zató sem pa tudi zdaj zdrav, vesel!—

Kedar bodeš želêla kaj izmej mojih knjig, prosim, le povedi mi. Moje največje veselje je, Tebi napraviti kak trenotek veselja.

cirilskom, jer nema ga u nas, koji bi znao srbski čítati, — nu i pisati?“ Drugo in tretje je že napisano s cirilico, četrto (30. X. 1879) ravno tako, dasi je slovensko.

Zdaj pak Ti moram, kot odkritoserčen prijatelj, naznaniti, da bom prav v kratkem stopil v dopisno zvezo z nekim krasnim, izobraženim dekletom, katere pesni je nekoliko kratov „Zora“ prinesla (lani) pod črkama P. D.

Zdaj je vže vse uredjeno po nekovem mojem prijatelju. Deklè se za me interesira in Tebi bom vže poročal, kakó se bodeva sporazumevala.

Povedi mi vendar, zlato moje golobçe, se li kaj veseliš spomladi? Jaz je komaj čakam in posebno iz tega vzroka, da bi sopet jedenkrat videl Tvoj lepi obrazek in čul sladki glas tvojih nežnih ust.

Costa Smert mojega sèrčnega prijatelja drja. Coste — katerega si tudi Ti spremila k sv. Krištofu — je mène neizrecno genila. Za novo leto mi je še pisal zeló prijazno pismo in mi poslal „Matice knjige“. Ker je odšel k malu potler iz Ljubljane, mu jaz na zadnji list še odgovoril nisem. Bila sva si mi dva prijatelja od leta 1865, tedaj vže 10 let. Sè poštenimi ljudmi jaz sploh ne razdírám prijateljske zveze.

Kakor sem čul iz nekega gotovega vira, bode znabiti v ne prav dolgem časi prišel v Ljubljano za stalno móž, katerega jaz ljubim iz vsih močij svojega srcá. Kakó bom jaz prenesel veselje prvega snidenja, téga ne vém.

Kakó se Ti sploh počutiš? Si-li srečna, ali, če ne srečna, pa vsaj mirna, zadovoljna?

Veš kaj, zlato sèrce moje, jaz se kar ne morem iznebiti misli, da Te bom k malu izgubil, Bog sam zná, zakaj takó mislim! — — —

Vsi moji ljubi te sèrčno pozdravljajo in jaz sem prepričan, da bom dobil od Tebe odgovor prej, nego bodo vijolice cvéle. —

Bodi zdrava, draga Lucinika.

Tvoj

stari, nepromenljivi

Josephus.

P. S. Če se Ti *dobro* dozdeva, prosim, pozdravi mi Vašo malo *Minko!*

(Dalje prihodnjič.)

J. A. G.

IZ CIMPERMANOVEGA KROGA.

20.

V Ljubljani

18 $\frac{1}{3}$ 75.

Draga miška!

Ta teden me še čaka mnogo sitnih opravil, zato Ti takoj denes odgovarjam. Lepó je cd Tebe, da se me...⁶ prijazno spominjaš; tudi jaz mislim prav pogosto na svojo zlato šentvidsko miško. —

Da so Tvoji znanci nosili drja. Costo, nijsem vedel, pohvaliti pa Te vendar moram, akoprem Ti znabiti na moji hvali ne bode dosti ležeče. Ker si pa storila za Costo tó, bodeš znabiti še nekaj, česar Te prosim denes jaz. Ti si tajnica šentvidske čitalnice in Tvoja beseda, vém, imá ondi dosti veljave. Kakor Ti bode izvestno vžé znano, bode napravil akad. kipar gosp. Franjo Zajec v kratkem iz gipsa dopersno podobo Costovo, ki bode tolika, kakor moja Stritar-jeva, ki... mēni in veljála... ga miška, če m... gosp. pervosed... tudi Vi Šent-V... ji čitalnici pod... ža, katerega se... fantje v grob... napravili sebi... nem tudi podpi[rati do]mačega umetelnika. Dovolj!

Moja nova prijateljica Pavlina Doljakova⁷ Ti je najljubeznivša in najodkritoserčnejša duša, po svoji plemenitosti prav Tebi podobna. (Ta teden mi pošlje svojo sliko.) Do denes imám vžé 2 lista od njé; drugi list je dolg 9 strani in v njem mi je popolnem odkrila zgodbo svojega tožnega živénja, ter me prosi, naj bodem njen serčni prijatelj, njen zaupnik. Tá gospica je rojena v Milanu, imá stoperv 21 let in je,

⁶ Pismu manjka četrtna prvega lista.

⁷ Prvo pismo Pavline Doljakove je z dne 15. 2. 1875, drugo, 9 strani dolgo, z dne 21. 2. 1875. — Vsega skupaj je v Cimpermanovi zapuščini ohranjenih 26 Pavlininih pisem. Zadnje, v katerem mu naznanja, da ji je mož prepovedal „dopisovati se z ljudmi, ki bi ne bili moji sorodniki“, ima datum „Maribor, 10. 7. 1876“. V tem pismu stoji tudi kot postskriptum: „Hvala za sliko Vaše Lucinke.“ — Pajk pa piše 17. 4. 1877: „Pavlini prepovedal! Haha! Ta je pa Zabjeka vredna misel. To daje smeha za $\frac{3}{4}$ leta! Ona je domá in piše, komur ljubo“... — Pavlina se ni zlagala!

kakor mi je pravil nekedó, zelo lepa. Toliko Ti moram kot odkritoserčen prijatelj še povedati, da, kakor sem vže dosti dekliških pisem prejel v svojem živénji, takovega še nobenega. Tó, se vé, izvira od todi, ker hodi oba jednim potom; zaradi tega in zbog njene ljubezujivosti pa tudi upam, da bode imelo najino prijateljstvo terden obstanek in bode tudi rodilo lép sad.

Veseli me, da Ti nij pustil Kurent družega opomina, nego malo glavobola na Pepelnico. Solidno živénje je pač res najboljšé.

V zadnjem svojem listu na zadnji strani sem Ti pisal o nekovi svoji slutnji. Na tó mi nijsi ničesa odgovorila! Ne vé, se Ti je li tó ne-spametno zdelo, ali je le muha Tvoje lépe glavice, ka-li?

Da se hodiš učít šivat, je pametno in koristno. Nijeden človek ne zna preveč, premalo pa marsikteri.

651. 655 Jaz se vže dolgo časa sém čutim v persih zelo slabega in tudi spati ne morem po noči. Gospá Pesjak-ova mi je baš denes prinésla nekovo zdravilo soper zadnje nadlogo. Nedavno mi je tudi lastnoročno napravila lepe volnene zapěstnike po svojem okusu; sploh vidim, da mi je iz serca dobra, zato pa tudi malokoga takó ljubim, kakor Tebe in njo.

Nadejajóč se, da bodeš moje verste zaradi Zajca uslišala ter mi konči pred veliko nočijó poslala soper kake verste, ostajam, serčnimi pozdravi

Tvoj

Josephus

21.

V Ljubljani

18 $\frac{22}{3}$ 75.

Friserčna moja Lucinka!

Ti si mi sicer še dolžna odgovor na zadnje moje pismo, a ker si se me takó lepó spomenila za moj god, me véže hvaležnosti dolžnost, da Ti pošljem soper par verst.

Prejmi torej, zláto sèrce moje, denes najiskrenejšo zahvalo za Tvoje priserčno voščílo in vezílo. Jaz sem sicer vže davno največi Tvoj dolžník, a nadejam se vëndár, da mi bode kedaj še moči, pokazati Tebi, da sem Ti v resnici hvaležen. Več ne bodem govoril! — Misli si pa, da kar jaz obljubim, tudi storím.

Po pravici Ti povem, vesel sem, da je minil moj god. Jaz sem preveč občutljiv in dokazi ljubezni, koje sem prejemal pri tej priliki, so

me preveč genili. A da se moji najljubši ljubi, mej katerimi si tudi Ti, spominjajo, tó me veseli. Kedaj bodem zdaj odgovoril na vsa pisma iz Dunaja, Gradca, Tersta, Štajerskega, Koroškega, Gorice! In jaz še čutim takó slabega in peró se mi studi!

Pomlad, po kateri takó hrepenim, le še nehče priti. Ko bi vedela Ti, draga Lucinka, koliko dušnih in telesnih bolečin sem jaz preterpel tó zimo, jaz bi se Ti v serce smilil. A jaz sem mož in molčim pa ter-pim! Moj „dnevnik ljubezni“ je izpričevalo moje nekedanje sreče in zdanje žalosti. Toda človeško sercé dosti preterpí. —

V odgovoru na zadnje moje pismo prosim, da mi tudi poveš kar odkritoserčno, če Te jaz znabiti kedaj sè kako nepremišljeno besedo ne razžalim in sicer posebno že z imeni, katera Ti časi dajam v svojem prijateljskem veselji. Upam, da me vžé precej poznaš in torej tudi veš, da, akopram Te serčno ljubim, vendar nijsem zaljubljen vá-Te; a rajši bi slišal Tvojo misel naravnost od Tebe, da ne grešim nikedar več, ko bi Te žalil s takovimi naslovi.

Kot prijatelj Ti povem še nekaj, da se bodeš malo smijala. Pavlina Doljakova mi je vže poslala svojo sliko in mi pogosto piše najserčnejša pisma. Jaz sicer némam navade, prijateljskih pisem kazati drugim ljudém, razven, če so pozdravi zá-nje notri, a ker je bil takrat, ko je nek moj prijatelj zá-me storil prvi korak za tó znanje, pričujoč tudi nekov dijak, je tá spet svojemu továrišu povedal, da bodem jaz Pavlini pisal in, menim, da ga je tudi silil, naj še on poskusi svojo srečo. Ko sem potem pervoomenjenemu dijaku pokazal fotografijo Pavline in povedal, navlašč, da mi tudi prav prijazno piše in je vesela korespondence z menoj, je še bolj razvnel svojega družnika, ki je bil res toliko brezumen, da je pisal dekletu pismo, kateremu, kolikor jo poznam jaz, se je morala smijati. Tudi jej je v svojem pismu, v katerem jo *ponižno* prosi, naj bi stopila z njim v dopisno zvezo, ponosno povedal, da je bil lani v „Zori“ cele dvakrat tiskan, da bi si mislila: gledi, jaz sem tudi kar Ti! Smijál sem se potler, ko me Pavlina v pismu vpraša, če poznam jaz tega „pesnika“, in me prosi, naj mu *jaz* poročim, da jo veseli, ako mu njene pésni dopadajo; tudi on naj napreduje in ona bode z veseljem brała njegove proizvode ter ohranila njegovo ime v prijaznem spomínu. Korespondirati z *njim*, je pisala, tega pak jej ne dovoljujejo njene okolnosti. Smijál sem se, ko sem golobrademu fantu pisal, kar je naročila Pavlina, in, ker je htel meni konkurencu delati, kakor sem pozneje izvedel, bo izprevidel dečko, da je bilo tó — smešno!

Najina zveza imá pametno podlago, zató sva se k malu razumela; kaj bi si bila ona dvá dopisovala, ne vém in vesel sem, da je svojemu sitnemu čestilcu poslala Pavlina po meni tak lep „košek“.⁸

Menim, da sem Te dosti dolgočasil, zató hčem nehati.

Piši mi skoro in mnogo. Mati in sestra Te serčno pozdravljajo in jaz Ti poljubljam lepo ročico!

Tvoj stari

Josephus.

P. S. Ob jednom voščim tudi vesele velikonočne praznike.

22.

V Ljubljani

18 $\frac{30}{4}$ 75.

Draga moja Lucinka!

Priserčne besede Tvojega zadnjega lista mi vzbujajo pogum, da Ti sopet pišem, sicer bi znabiti ne bil tega storil. Ti si ne moreš misliti, kakovšna izprememba se je zgodila v novejšem časi z mojim srcem. Ne bodem Te dolgočasil s popisovanjem vzrokov té izpremembe, anti ne iščem tolažbe niti pri Tebi niti drugde. Le toliko Ti povém, da se mi studi ves svet! —

Da so Tebi dopali „Razbojniki“, me veseli; a Ti tó igro vendar malo prêveč povzdigaš, pisóč: „da Ti je izmej vseh slovenskih iger najbolj povšeči“. Izvestno so se predstavljale vže izverstnejše.

⁸ Pavlina je pisala dne 14. 3. 1875 med drugim: „Poznate li Vi nekojega g. *Josip Cimperle*, dijak v Ljubljani? Ker mislim da, Vam koj nekaj naprosim. — Pred nekaterimi dnevi dobila sem od njega pismo, v kojem mi čestita kot novoprikazen na literarnem polju Slovencev; mi odkriva, da je i on šče le lani nastopil na-nj, ter mi naveda svoji v „Zori“ vže izdani pesni prosé me ponižno naj bi blagovolila stopiti ž njim v pisemsko zvezo. Jaz bi mu prav rada odgovorila na tako prijazno pismo a, ker eno pismo bi drugo izvabilo, kar pa mi čas ne pripušča s tolikim se dopisovati — ker imam obilo sorodnikov s kojim si dopisavam — in ker i *nečem*, da bi smatral mojo molčanje kot dokaz ošabnosti, prosim Vas prav lepo, blagovolite mu oznaniu kar sledi: — A pazite, prosim, da ga ne spravite zavoljo tega v zadrgo, posebno preko sošolcev ker ti so kakrati „hudobni“ ter bi utegnili ga nagajati češ: da je udobil „košek“ kar bi mi bilo jako žal. — Recite mu tedaj, zraven gor omenjenega uzroka zakaj da ne morem i ž njim se dopisovati, da me je močno razveselilo njegovo pismo ker v njem z veseljem sprevidim da svojimi pesmami razveselim i nekatero slovensko srce, kar je vendar i moja srčna želja: Slovincem v čem biti na prid; dlje, da me veseli poznati pravo imé stvaritelja pesem: „Dvojni vihar“, koja pesem je mene takó dopala, da sem jo na pamet naučila ter jo sebi v tolažbo večkrat deklamujem: naj le marljivo nadaljuje: z veseljem bom vsikdar čitala proizvode mladega njegovega

Vprašaj me, če si s Pavlino pridno dopisujeva? Draga Lucinika, ona nêma dosti prostega časa, ker mora biti gospodinja v družini, (imá namreč brata, ki je sodnijski avskultant v Goríci in dvé mlajši sestri, vsi pa živé skupaj, kajti starišev nêmajo več,) misli si torej, kakó hudó mora biti temu 21letnemu dekletu, ker čuti v sebi genija, in tudi čuti, da okólnosti zavérajó njegov razvítek. Meni piše P[avlina] vsak mesec jedenkrat, a takrat več. V znamenje mojega pravega prijateljstva do Tebe Ti pošljem danes na ogled njeno fotografijo in polovico zadnjega njenega lista, (druga polovica obsega literarne stvari in bi Te ne zanimala,) da izpoznaš tega dekleta in vidiš, v kákovšni razmeri sva midva drug do drugega. Morebiti si Ti mislila si P[avlinu] po podobi drugačno; tudi jaz. A če Ti dolgo gledaš v tá obráz in njegove resne pótéze in v lepe očí, izpoznala bodeš, da tákovšnih obrazov ne vidimo vsak božji dan. Vsak, kedor *umeje* soditi človeške obraze, pravi o tej podobi: da je tó inteligenten obraz, kateri kaže značajnost póleg tenkočutnega sercá. In tó se dendenes pri ženskah strašná redko nahaja! — — —

Pismo, se umeje, pokažem *Tebi sami*. Beróč pismo ne smeš nikedar zabiti, da je Pavlina perve dní svoje mladosti preživela v Milanu in da je začetnica v slovenskem pisanji. Misli pa globóko in ostró.

Moj „dnevnik ljubezni“ v „Zori“ je vže dotiskan. Ti si mi obljubila pisati o njem kritiko. Wo ist die Kritik? Kar se meni obljubi, se mora izpolniti, če ne, sem hud! —

Si-li kaj vesela pomladi? Jaz sem je po zimi jedva čakal, zdaj, ko je tú, je nêmam v čisli. Ptičje petje in vonjava róž ne napolni človeškega sercá, akó nij srečno ali konči pokojno vže prej.

Tebe vže prav iz serca želím sopet videti. Kakor je tudi krasna Tvoja zadnja fotografija, vendar je le — mervta. Gledam jo čestokrat z velicim veseljem.

Šent-Vid je meni znamenit kraj le za-tó, ker imá Tebe v svoji sredi; sicer me ne miče tam nijedna stvar. Anti je vse, kakor pri nas domá, — dolgočasno, ali pa sem jaz takovšen! —

talenta ter ime njegovo hranila v prijazen spomin!“ — In štiri dni pozneje, 18. 3.: „Ne bojte se, da bi jaz gos. Sušniku odgovorila če bi mi pisal, jaz ne odgovarjam tako hitro vsakej pismi, le denite na stran to skrb. I gos. Ciperlu, če mu nejste vže, treba nej da mu objavife kar sem Vam v svojem zadnjem pismu naročila.“ — In še 16. 4. 1875.: „Kakó ste s Cipr... opravili? Jeli moja želja prišla prekasno ter ste mu naročili kar sem Vam v svojem predzadnjem pismu naročila? Zal bi mi bilo, ko bi takó biló.“ — Dober mesec pozneje, s pismom z dne 23. 5. 1875, pa je že prejel od Pavline svoj pravi „košek“ sam — Cimperman.

Včeraj sem se peljal z nekim prijateljem na izprehod in srečal v šiški Vašo Minko, ki se mi je vže od daleč nasmihala in me potler pozdravila. Naročil sem jej, naj Tebe pozdravi. Dekletce zeló rasté in lepó je, akoprem bi jej jaz tega nikakor ne povedal. —

V „Zori“ 15. maja pride sopet jedna mojih pesnij in sicer z naslovom „Moji sêstri Mariji.“ Bêri jo!

Zdaj spisujem tudi še nekaj družega, kar bode ob svojem časi prišlo v „Zori“, in pa svoj življenjepis, ki bode obsezel precej debelo knjigo, krasno vezano in dar nerove lepe „Fricike“. V čisto, tó je, v knjigo, bode prepisala moj gerdi rokopiš nežna, mehka rôka žené, katera smé vedeti vse skrivnosti mojega življenja, vse lepe zmote mojega sercá!

652-651 Zdrav sem še dovolj. Kakó je s Toboj? Si-li kaj pridna? Po knjigo le pošlji, je vže pripravljena; nádejem se, da Ti bode po volji. Kar si 650 stvorila za Zajc-a, za tó Ti poljubljam roko.

Najsêrčnejši pozdravi!

Tvoj
Josephus.

23.

Draga duša!

V znamenje, da jaz nijsem zabil ná-Te, pošljem te verste, katerim je namen, vprašati Te, kakó se imaš in kaj počneš?

O Telovem, kakor sem čul, bila si res zeló pridna. Živela najblaža in najlepša šentvidskih deklet!

Serčen pozdrav!

Piši ali pridi!

Tvoj

Josip.

24.

V Ljubljani
18 $\frac{25}{6}$ 75.

Drago golobče!

Ko sem prebral zadnje Tvoje pismo, sem se nehté spomenil Stritarjevih besed:

„V gorjé vsa zêmlja je zakleta,
Vzdihuje ves človeški rod.
Da smo rojêni, to nesreča,
To gréh, pokóra je največa!“

V času najinega občila sem se navadil delíti s Teboj vse vesele in žalostne dogodke; misliti se moreš tedaj, kakó zeló me je geníla Tvoja tiha tožba v zadnjem listu.

Kaj ti hčem odgovoriti? — — —

Pomagal bi ti rad, a jaz Ti ne morem!

Sicer jaz le bolj *slutim* kakor vém, kaj Tebe také žali. A véruj mi, zlata prijateljica, da si človek čestokrat marsikaj hujše misli, nego je treba. Ko bi midva bila skupaj in bi mi Ti *razložila* vzrok svoje toge, prepričan sem, da bi Te jaz potolažil in Ti bi se mi sladkó nasmíhala.

Tako ne morem storíti ničesa.

Pesen v zadnji „Zori“, ki je Tebi také dopala, je Pavlinina. Da pa se Ti primerjaš sè svojim terpénjem temu dekletu, zato némaš pravíce. Ko bi Ti, kakor jaz, poznala njeno življenje, njeno sercé, izpredvidela bi, da si Ti v primeri ž njó srečna. Sicer pa ne smeš misliti, da se vsak pesnik v življenji také obnaša, kakor bi se dalo soditi iz njegovih pésnij. Izvestno je, da *morajo* vse *prave* pesni imeti svoj izvòr v *sercu*; toda, če pésnik toži o nezvestóbi ženski, o lumpariji svetá i. t. d., on mora biti tudi filosoí, da izpozna in se sam tolaži: anti vidim, da ne more biti drugače! In, če navdušen opeva ljubezni srečo, kaj meniš, da jo je res vselej tudi vžíval, kakor poje? Pesen pa je pesniku baš najslajša tolažba za vse nezgoíe živjenja in sólznim očesom smehljajoč se gleda mirán na razvalíne svoje sreče. — — —

Sploh pa je tudi *nálog* poeziji, vse idealizirati, zato se spet ne smé nikedar misliti, da je katero deklé v resnici také lepó, bistroúmno, blago i. t. d., kakor beremo v pésnih. Kolikor lepše nam slika poet ženske ideale, toliko boljše misli dobivamo o njegovi moči in estetični izobraženosti. *Prešíren* je také slavil Primičevo Julijo, a jaz sem čul iz ust ljudíj, ki so jo poznali, da nij nikakor bila tákovšna, a baš zato je Prešíren mojster. Takó je tudi s Petrarkovo Lavro, z Dantejevo Beatrico i. t. d.

Poezija imá namén, blažiti naša serca, zato se mora posluževati najboljših, po postavah umetelnosti zahtevanih sredstev, da doseza svoj visoki namen.

Toliko mimogredé; anti me bodeš umela.

Jaz imám zdaj sopet delo za „dram[atično]. društvo“. Dobil sem v *prestavo* krasno, a silno težko delo „*Precijoza*“, *igrokaz* v 4 dejanjih, in ves v *vérzih*! Če bi ga *doveršil* v *jednem mescu*, bil bi vesel; a ga ne bodem. (*Delati je žnel, kakor se vidi - hitro, hitro!*)

V *ponedeljek* tega tedna stá bila pri mêní gg. pl. Pilpah, stotnik, in Viljem Pfeifer, derž. poslanec in posestnik v Kerškem.

Gospá P[esjakova]. pojde 1. julija za *jeden mesec* na „*vakance*“ v Loko, kamor pride tudi njena hčí, gospica Helena, kralj. hanoveranska dvorna pevkinja.

Dr. Bart. Fupšani me je peljal nad Luize Pesjakovo. Na to sem bil sam sè prvoletno. Tola jo hčí Helena. Spominjam se, da sem - ko smo p. t. govorní - dal gospy, gospici Heleni sè mi sesti na roko svetilno. S prvo velíko veseljem to je sprejeli. Pato, 24/7 '92

Kedaj odrómaš Ti? —

658 Ko bi jaz vedel, da bi imela Ti kedaj zbog mène najmanjšo sitnost, prosim, povedi mi, in jaz ne bodem omočil *nikedar* več peresa zá-Te, *takó* si mi draga.

Odkritoserčno mi torej povedi, kaj naj stvorim; prijatelja bi ostala vse jedno, četudi pismeno ne občujeva.

Bodi zdrava in vesela, potolaži se, *misleč*, da nijsi sama Ti nesrečna na sveti, in odgovori k malú!

Tvoj

prijatelj

Josephus.

25.

V Ljubljani

18 $\frac{13}{9}$ 75.

Draga prijateljica!

Dnes imam veselje, poslati Ti davno *obljubljeno* fotografijo gospé *Pesjakove*, naše slavne pesnice. Smeš si šteti *tó* v posebno čast in v znamenje izvanredne njene naklonjenosti. Zahvali se jej, prosim, kar najprej moreš. Adresa hiš. št. 177, v nemških ulicah (*deutsche Gasse*). Meni samemu se čudno zdi, da si se gospé *takó* *zeló* prikupila, in *tó* me iz mnogih vzrokov prav od serca veseli. Bodi zdrava, blaga duša, piši mi k malú *sopet*, in imej se *boljše* nego jaz! —

Tvoj

nepromenljivi

Josip.

26.

V Ljubljani

18 $\frac{2}{10}$ 75.

Draga Lucinka!

Da sem Te razveselil sè poslano knjigo, sem z veseljem bral v Tvojem listu. Nazaj pošiljati „Venčka“ pa nij treba, ohrani ga, prosim, kot spomin ná-me!

Kakó bode z našimi ubogimi brati v Hercegovini, to se pač ne vé; znabiti bode zastonj prelito toliko kervi. Da Ti naberaš milodare za nesrečnike, je lepo znamenje Tvojega blagega sercá in želím Ti obilega srečnega vspeha.

**Ne, velix kos vsenetorne vojake piši.*

Da mi je gospá P[esjakova]. povedala, kaj si jej pisala, tó si lahko misliš sama; midva nemava skrivnosti mej soboj.

Da se pri Vas pisma še vedno kontrolirajo in sicer tudi moja, tó me v serce boli in vidim, da bodem *moral* opustiti dopisovanje s Toboj, 657
ki mi služi v veselje in tolažbo. Hudó bi mi najmerj bilo, ko bi imela Ti kedaj zbog mene slišati le jedno hudo besedo! Povedi mi torej, prosim, kar odkrito, kaj naj storim.

Kedar izbereš Schiller-ja, pošljem Ti sopet kaj zanimivega, ako smém! Za Tvojo prilogo v pismu — poljubljam rokó!

Kedar pišeš Ti meni, *nikedar* ne pečati pisma; denašnje se mi je vse raztergalo, ko sem je odperl.

Piši mi k' maiu. Od Tebe me zaníma vse!

Vsi moji Te pozdravljajo in osobito še jaz, Tvoj

Josip.

(Konec prihodnjič.)

IGO GRUDEN:

POGLEDAL SEM TI...

Pogledal sem ti v žalostne oči,
v njih videl sem svoj žalostni obraz —
in nisem vedel, kdo si ti in kdo sem jaz,
in vedel ne, če kdo od naju govori.

O, tvoja žalost je kot tihi plašč noči,
kot tek zakletih, v molk zajetih rek;
čez reko krikni v noč: samó tvoj jek
se vil bo, vpil in se lovil vsevprek,
kot v vetru cvet razbil se v molk noči.

Pogledal sem ti v žalostne oči,
prišla je solza in zakrila moj obraz —
in vse sem vedel: kdo si ti in kdo sem jaz,
in kdo od naju v gluho noč ihti.

V: se je Drignate - Ljubljana
biste iz zimske megle van
Reto, 24. 2. 1920

J. A. G.

IZ CIMPERMANOVEGA KROGA.

(Konec.)

27.

V Tacnji 23/11. 875.

Gosp. Lucinki Kraljič-evi

v

Šentvidi.

Francoskega cesarja Napoleon-a I. minister, po imeni Taleyrand, je trdil: „bog nij dal človeku jezik samo zato, da z njim svoje misli razodeva, nego tudi zato, da z njim svoje misli prikriva“. Tako se mi zdi pismo, na katero sedaj-le odgovarjam. Žalibog! da jaz nijsem taka. Česar čutim v srci, to povem, če ne rajši molčim. A zdaj nij vrsta molčati, niti svoje misli prikrivati, nego naravnost in odkritosrčno govoriti. Toraj k reči.

Najprvo moram omeniti, da ne samo Zakotnika, nego tudi drugo pričo imam, proti kateri je Lucinka govorila, da jaz pobiram njene ostanke; drugič pa se ona to niti zanikati ne upa, ne reče, kakor je Fridelj v svojim denšnjim pismi rekel: „nij res“, ker predobro vé, da je to res govorila, in ima še toliko poštenja, da tega tajiti neče. Sedaj mi je omeniti, da se je Lucinka imenovala, in se v denšnjim pismi še imenuje mojo prijateljico, potem pa vprašati: ali vé ona, kako sveta reč je pravo prijateljstvo? In če vé, je li prav delala, da je njene ljubimca — za katerim je nekdaj bolna ležala, a zdaj, ko se ga naveličala — potisnila, se vé, da le na videz, meni pod roko, češ, sedaj sem se ga oprostila, in v zadostenje mi je, da Franja pobira moje ostanke? Zares, kaj ljubeznjiva prijateljica, katera mi tako velikodušno pusti svoje ostanke pobirati! Ona pač ne vé, ali morebiti noče vedeti, da ima njena dosedanja prijateljica toliko ponosa in značaja, da tekmečevka (Rivalin) *nobeni* noče biti, kaj še svoji prijateljici! Ona ne vé, da jaz ne maram lepih, prijaznih besedij v obraz, nego jaz zahtevam odkrito naklonjeno srce, in kjer tega nij, tam tudi prijateljstva nij — tam ga jaz tudi nočem imeti.

Morebiti, da ona do denes v mene nij nikdar vere imela? Mogoče. To pismo pa njo more prepričati, da mi nij bila, kar si bodi, ker kakor voda ne more goreti, led ne greti, in mrlič ne govoriti, tako

tudi srce, katero nič ne občuti, strastnih pisem narekovati ne more. Kar se pa tiče govorjenje Zakotnika, moram reči: od njega ne smem ničesa zahtevati, on mi nij nikdar prijateljstva obljubil. Kedor mene vsaj le po vrhi pozna, in ga je slišal govoriti, vprašam, komu je bila sramota: meni, ali njemu? Le kedor je imel zlobno srce proti meni, ta je vtegnil stvar na slabo obrniti in dalje razširjati, dasitudi sem trdno prepričana, v srci resnično tega mislil nij.

Na tako govorjenje pa jaz nikoli ničesa ne držim, ker mislim, kakor nemški pesnik Bürger, kateri poje:

„Wenn dich die Lästerzunge sticht,
So lass' es dir zum Troste sagen:
Es sind die schlechtesten Früchte *nicht*,
An denen Wespen nagen.“

28.

2 Moji
zvesti ljubljenci
Luciniki

za dan 13. decembra
1875.

Tvoj god je in bližnji in daljni čestilci
Denes se Ti bližajo, kakor voščilci,
Da v družbo veselo pristopim jaz tudi,
Nikari se, dekle, mi temu ne čudi,
Kot staremu znancu je meni dolžnost,
Povíšati prazniku dnes veselost,
In moje hvaležno vелеva srcé,
Naj zopet odkrijem, kar čutim za — Té. —

Nesrečni sem Ahasver jaz brez domú,
Ti si prijazna podoba mirú.
Da moje mogó se vresníčiti želje,
Brezkonečno zá-Te biló bi veselje,
Dan slehern Tebi god rádosten bil
In sreče bi Tvoje se jaz veselil!
A resno potéče nam naše življenje
In redko spolnuje se nam hrepenenje,
Prositi pak vendar jaz hočem bogá,
Da, kar je koristnega, Tebi on dá,
Da kolikor moči vesela živíš,
In mnogo dosežeš, kar vroče želiš! —

In kedar vže bodeš ponosna gospá
Na ljubega strani živeča možá,
Ohrani še takrat mi v serci spomín
In rádosten bode terpenija sin!

Jaz mnogo sem Tebi zahvale dolžán
In zvesto spomínjam se slehern Te dan,
Le meni še tudi Ti dobra ostani;
Sicer pak dobrostni naj bog Te ohrani!

Tvoj

nepromenljivi
prijatelj in čestílec

Jos. Cimperman.

 [Na drugem listu:]

V Ljubljani

18 $\frac{9}{12}$ 75.

Draga Lucinika!

Dnes tekar Ti odgovarjam na Tvoj prijaznjiv list, če Ti pridejo
v roke moje versté!

Pred vsem Ti naznanjam, da se bode Pavlina Doljak-ova možila;
njé soprog bode — Pajek iz Maribora.

Detto Lujíza Pesjak-ova, (tista, ki Tebi nij dopala.)

Presneti pust, tá mi bode izvestno vropal tudi moja šent-vidsko
golobico? —

Drugih novic némam. Voščim Ti vesel božič, srečno novo leto,
in Te priserčno pozdravljam, kot Tvoj

stari prijatelj

Josephus.

29.

V Ljubljani

18 $\frac{26}{1}$ 76.

Draga Lucinka!

Če bi Ti po mojih pismih sodila moje prijateljstvo do Tebe, bil
bi tó pač žalosten rezultat! A Ti sama dobro veš, da mi dvá nijsva
nikak „zaljubljen parček“, ki si mora dopisavati vsak dan, če nehče
biti „nesrečen“.

Jaz sem imel v zadnjem časi dela črez glavo, če-tudi le malo vžitka. Prevél sem novo igro pod naslovom: „Máterin blagoslov, ali nova Fanchon“, (v 5 dejanjih s petjem,) dalje Herman-ov govor, ki se je tiskal v „Nov[icah].“ in tudi posebe in baš denešnje „Nov[ice].“ pri-nesó moje „spomine na dr. E. H. Costo.“ O manjših stvaréh ne go-vo-ri-m.

Vidiš dakle, zlata miška, da jaz nijsem len; a priden, ko bi ne htel, moram biti. Časi, ko mi omaguje peró in me zebe do srcá — pogledam na ljubo svojo mater in sestró in zopet se okrepi roka, če-tudi kane mnogo solza na papir. Anti to borenje ne bode trpelo večno, kaj ne? Ti me znabiti ne umeješ; prav je, če me ne! — *Toride bereše - zelo pride Enkrat ga obiskal Jan. v žalosti spominjam kaj fotografije opazila je pa s njega s podpora*
Z dr. Jan. Bleiweisom sva si postála v novejšem časi dobra pri-jatelja. Poslal mi je celo svojo fotografijo.

Sploh pak sem jaz zdaj zeló potrpljiv z vsemi ljudmi, in to znabiti kaj pomenja. —

Da radovednost nij moja slabost, tó izvestno vžé veš. Jaz sem vedno čakal, da bodeva mi dvá pomenkovala se, kot si obljubila, o Vajinej „vòjski“ s Franjo, kar bi mene zanimalo. Ker némam upanja, da bi Te skoro videl, prosim, načéckaj mi pri priliki, kaj je Vaji raz-dvojilo, golobče moje, z — — nevesto Franjo!

Ali mi bodeš storila tó ljubav? Oj, če me imaš le malo rada, vsliši me!

V „Zori“ pride jedenkrat, znabiti skoro, neka pesen, ki je, malo od daleč, ali od blizu, posvečena dekletcu, Tebi popolnem podob-nemu! —

Te dní sem dobil iz Gradca od neke svoje čestilke za novoletno darilo, kaj misliš? — Lovorov venec pod šipo v okviru! Le čast, čast, a jaz imam vse rajši kaj bolj praktičnega.

Sicer, kaj bi Te še dolgočasil!

Bodi iskreno pozdravljena in imej se prav dobro — v predpustu!

Tvoj

stari prijatelj

Josip.

Svojih pisem, *prosim*, ne pečati nikedar več s pečatnim voskom.

** Zana Jela
ta veliki skromni bolnik - ga mater in za sestro. V
navadnih razmerah bi bilo priobkrovati naj Jela
malo v sestri zanj. - Jela bi smel nekoliko pomiliti si
beret dr. figon, ki je piše na str 755 - + karovine je že tudi prej*

30.

Gospici

FRANJI MALINŠEK-OVI

pri

prejemu njé zaročne karte

v dan 28. januarja 1876.

Thou charming maid, how are you happy,

But I, oh! am the poorest man.

Remember sometimes me! —

Svet oder je, na kojem smèrtnik vsák,

Mlad ali star, bogát in siromák,

Igrati íma dani nálog svoj,

Ki ga v živòt prinesel je soboj. —

Premnoge nálog jim zadán teží,

Da ga igrájo sólznimi očmí. —

Nekterim pak je délež zgolj radóst

In vsíkdar jih spremljáva veselóst.

Dekletce, Tebi lep je nálog pàl,

Svit sreče Ti prijazno je sijàl,

Odkari vglédala si beli svét;

Sedaj, ko ločíš se izmej deklét,

Sedaj, ko za jedínca Ti samó

Ziveti hčèš udáno in zvestó,

Sedaj dejanje nóvo se pričnè,

Ki terjalo močí Ti bode vsè! —

Ojáči se, nikdár ne omahúj,

Poglede svoje k višku povzdígúj,

In ko ljubezni bode pàl zastòr,

Ne vstraši naj Te se živènjem bòr! —

Mej róžnim vencem tèrn bodeč je skrit;

A zmaga le, kedor je stanovít! —

Sedaj se bóde nóv Ti svet odpèrl;

Jaz upam, da ne bode Ti zatèrl

Visòcih míslíj Tvojega duhá

In blazih čúvstev Tvojega sercá.

Oj, prosim Te, v spomínu me ohrani,

In vsikedar prijazna mi ostani! —

Josip Cimperman.

31.

V Ljubljani
18 $\frac{10}{2}$ 76
ob 8^h z večera.

Draga Lucinka!

Da vidiš, kakó rad *Tebi* postrezam, kedar morem, pošiljam Ti takoj denes zaželeni ogovor, ali, kakor praviš Ti, pozdrav. Menim, da Ti bode po volji. Krajši ne smé biti, a daljši bi bil nepotreben. Imej srečo z njim in poroči mi kaj o „besedi“, kakó se bode izveršila.

„Zobra“ še *jeden krat* gorkó priporočam in baš iakó „Kantorčico“. Hvalo mi bodeš vedela, tega sem gotov.

Imej se dobro; če némaš kedaj boljšega dela, pa malo pomisli ná-me, ki ostajam vsikedar

Tvoj sluga

Josip.

32.

V Ljubljani
18 $\frac{22}{3}$ 76.

Draga Lucinka!

Menim, da Ti vže davno veš, kakó malo jaz po navadi pošujem ženske! Bog zná, zakaj so pri meni takó malo v čislih! Sitnežu, kakoršen sem jaz, se ne vstreže kmalu! Vse drugače pak je tó v obziru ná-Te. Izmej vseh deklet, kar jih jaz poznam, mi je Tvoja prijaznost najljubša in tedaj me vselej zeló razveseliš, kedar se me spomeniš. Prejmi tedaj najserčnejšo zahvalo za *Tvoje dobrotno voščilo* k mojemu godu! Ostani mi tudi vedno prijazna in dobrotna.

Pepelničino sredo zjutraj me je bila obiskala Pavlina sè svojim soprogom Pajk-om. Menili smo se ninogo in ker sem njima pokazal tudi svoj „album“, videla sta se vé, Tvojo sliko. Pajk je dejál, da je Tebe pred 10 letmi poznal, ko si bila še otrok! Jaz sem prosil Pavline, da Ti dobodeš jedno njeno sliko; obljubila mi jo je, toda, verniti jej bodeš morala Ti svojo. Umeješ?

Franja mi nij pisala niti jedne verste. Vsak človek imá svoje misli (7.9) o naobraženosti! — —

Na večer pred mojim godom so mi prišli gospodje viši gimnazijci pet, mej drugimi pesmimi čul sem takrat prvič peto mojega drazega brata *zadnjo* pesem „Moiemu ródu“, ki je veličastna in me je globóko genila.

Ako ne bodeš več brala, prosim, *prilčno* mi pošlji „Schillerja“; Ti pak dobodeš, če rada, „Kalifornske povesti“. Sicer pri nas vse pri

Prof. Pajk
Pavla. Doljak

starem. Pomladi težkó pričakujem. Moje zdravje nij najboljše in hrepením po čistém, svežem zraku. Bog jo daj skoro!

Vsi moji Te lepó pozdravljajo, posebno priserčno pak jaz, ki ostajem vedno

Tvoj

pravi prijatelj

Josephus.

33.

Draga golobica!

Baš sedaj, ob 8. uri zvečer, ko me je zapustil g. Janko *Pajk*, Ti pišem par verst. Hudo mi je bilo, iz serca hudo, ker Te v soboto nijsem dobil domá. Šel sem bil obiskat *Čadeža* in z manoj neka lepa moja prijateljica. Pri njem me je zalotil dež in, misli si, pri njem sem mogel prenočiti. Te noči ne bodem zabil. Koliko bolj vesel bi bil, ko bi se bila midva pogovarjala!

V listu, ki Ti ga hvaležen vračam, sem z veseljem bral Tvojo zasluženo pohvalo. Da si Ti najblažja dekle v naši deželi, to prepričanje hranim vže dolgo v svojem serci, in ponosen sem, da tudi svet tó izvé. Kar *norci* v „Tagbl[att]“ pišejo, za to se ne smeš brigati. „Eselstimmen dringen nicht in den Himmel.“ Le *serčna* bodi zmeraj in *značajna* in poštovanje do Tebe bode vedno rastlo. Še enkrat: živela blaga moja prijateljica Lucinka, na katere prijaznost sem in tudi smem biti ponosen! Jaz bodem ob *svojem časi* tudi še jedenkrat malo pogrél lepo Tvoje serce, ako bog dá meni življenje in zdravje in *mirnega* duhá.

Tú Ti pošljem tudi izverstni roman na „Žerinjah“, da se malo kratkočasiš. Posebno se mi ne mučí zá-nj.

Kedaj, draga moja prijateljica, kedaj Te bodem pa zdaj sopet videl? Piši mi vselej *prej*, da Te počakam! Tudi mi sploh kaj piši! Saj vendar veš, kakó priserčno Te poštujem in rad imam, torej véš, da vedno rad kaj čujem o Tebi, ker tako poredko morem govoriti s Teboj.

Imej se dobro; bodi potolažena za vse težave, katere imaš, kakor sem čul...

Serčni pozdravi moji in mojih ljudij!

Piši k malú!

Tvoj

zvesti prijatelj

Josip.

V Ljubljani

18 $\frac{26}{6}$ 76.

34.

V Ljubljani 27. marcija 1877.

Draga Lucinka!

Tvoje, akoravno kratko, vendar prijaznjivo pismo za moj god mi je nov dokaz Tvojega starega, zvestega, neprecenljivega prijateljstva. Ti si jedna tistih blagih duš, katere nigdar v strasti ne vzplamené, a baš zato je tudi njih prijateljstvo ne samó od danes do jutri, temuč stanovitno, kakor siva skala!

Iskreno se Ti zahvaljujem na Tvojih prisrčnih voščilih in na Tvojej dobrosti. Moja vroča želja je in bode vedno, da mi Ti ohraniš svoje prijateljstvo, katero mi je najslajša tolažba v mojem trpenja polnem živénji.

Kakor pričajo te vrste, jih piše mojega reškega prijatelja Eržena roka, kateri je prišel sedaj na počitnice in kateri Te tudi lepó pozdravlja. Jaz namreč sem še vedno v postelji in pričakujem od spomladi ozdravljenja.

Nadejam se, da so Tvoja draga mati že boljši, kajti prepričan sem, da Ti kot ljubeznjiva hči storiš vse, kar moreš in veš, da se predragi bolnici olajša trpljenje.

Poroči tudi svojim starišem in gospodu Vidicu (katerega niti ne poznam) mojo srčno zahvalo za njih prijazna voščila!

Ako Te bode volja, piši mi pri priliki kaj o Tvojih razmerah, anti veš, da me vse, kar se Tebe tiče, zeló zanima.

Upajoč, da prejmem v kratkem Tvoje roke list, Te prisrčno pozdravljam ter ostajam Tvoj zvesti prijatelj in častitelj

Jos. Cimperman.

Zabjak, 5.

35.

V Ljubljani 18 $\frac{10}{5}$ 77.

Draga Lucinka!

Da si tudi še vedno slab, sem vendar skušal izpolniti Tvojo in Tvoje prijateljice željó. Ako Vama bode stvar po volji, me bode veselilo. Marijo lepó pozdravljam.

Žal mi je, da Ti nemam sedaj poslati nikake knjige; upam vendar, da se dobode kaj pozneje.

Letos še nijsem bil iz sôbe. Zató sem tudi zeló nevoljen na vse okrog mène.

Spisal sem nedavno 18 pesnij za nekov naš sloveč list in zlataj sem vzel v delo „Fausta“, ki terja zelo zbranega duha.

Obišči me skoro! Rad bi Te uže sopet vider! Iskrèni pozdravi!

Tvoj

zvesti prijatelj

Cimperman.

36.

V Ljubljani 18 $\frac{3}{7}$ 77.

Draga Lucinka!

Ne misli, da sem pozabil ná Te. Jaz sem takó obložen z delom, da mi ostaje malo časa za prijateljska dopisovanja, in časi moram vendar tudi na prosto, okrepčati si dušo in teló.

Knjige, za Te pripravne, baš sedaj némam nobène domá, a pošljem Ti gotovo kmalu sopet kaj.

(716) Malinšekovi Mariji sem bil enkrat pisal in je nečesa prosil. Odgovora nijsem prejel. Prosim, če rada, pozdravi jo lepó v mojem imenu, kedar jo vidiš.

Moje zdravje se je takó zboljšalo, da sem zdaj čverst kakor jêlen, in tudi vesel, kar kažejo in bodo še dolgo kazale moje pesni v „Zvonu“, ako Bog dá.

Najlepši svoj čas moram žertvovati „Favstu“, katerega nekoliko sem vže izgotovil.

721 Sè 16. dnevom tega mesca bode preteklo haš 6 let, kar sem Tebe videl prvi krat v svojem življenji. Koliko deklét sem videl od takrat, a katere podoba je ostala takó čista v mojem spominu, kakor Tvoja? In od veselja mi vtriplje sercé, ako pomíslim, kakó prisèrèno si se Ti védla ves čas proti mênì, da molčím o vsem drugem! Naravno je zatorej, da Ti želím vso srečo v življenji in tá moja želja, kakor sem čul, se bode vresničila.

Ti si sedaj nevesta!

Veselo so potresle té novíce besede mojo dušo in téma veselju bi rad dušek dál!

Kakó bi Ti voščil, blaga Lucinka, srečo k tej izpremambi v Tvojem življenji, da izpoznaš moje odkritošèrèno veselje?

„Največje veselje in največja žalost némata besed“, mi je dejala neka moja prijateljica, in zdaj sem prepričan, kakó resnične so té beséde!

A Ti me vže poznaš in več bode še pokazal čas. Jaz upam, da bom tudi Tebi še prefrseel kedaj Tvoje blago sercé.

Draga Lucinka, tó pismo je morebiti *zadnje*, katero prejmeš Ti iz mojih rók. Prejmi zatorej *preiskrêno zahvalo* za vse *Svoje dobrosti* in za vso *Svojo res redko prijaznïvost*, katero si mi *skazovala v têh mênì večno nepozabljivih letih najinega prijateljskega obćenja!* Bog Te *plati za vse!*

Znano Ti je, kakó čislam jaz vse spomine, katere sem prejel od Tebe. Ali ne bodeš huda, ako Te še denes prosim nečesa, kar bi pôtlar vedno ponosno rabil? In česa želím? *Jaz, nezadovoljnik?* Jaz si želím od Tebe na spomín *tintnik, terden in praktičen*, ne za „*parado*“, (a tudi ne železen,) stal bode vedno na mojej mizi in z veseljem ga bom pokazal vsakemu kakor *dragocen spominek slovenske blage domorodkinje in moje mladósti zveste prijateljice* — — Lucinke.

Ako mi prav iz dobrega sercá izpolniš tó željo, neizrekljivo me razveseliš.

Imej se dobro! Drug teden upam, da Ti pošljem kaj berila

Tvoj
zvesti in hvaležni
čestitelj in prijatelj
Cimperman.

37.

Visokočestiti Gospod!

Srčno se Vam zahvaljujem v imenu udov naše čitalnice za podporo, katero ste Vi, visokočestiti Gospod, mênì poslali po milostivem naročilu Njegove *Prevzvišenosti, gospoda biskupa*. Prosim Vas dakle, izročite tudi Njegovi *Prevzvišenosti* mojo tóplo zahvalo za lepi dar kakor za milostivo voščilo v obziru napredka naše čitalnice.

Blagovolite prejeti, visokočestiti Gospod, zagotovilo mojega odličnega spoštovanja.

V Šent-Vidu
(Datum)

Lucinka Kraljič.

38.

Draga Lucinka!

Ker pojutrišnjem praznuješ Svoj veseli god, Ti pošiljam mej drugimi čestilci in prijatelji tudi jaz svoja priserčna voščila!

Ako prejmeš od Strosmajerja odgovor, prosim, poroči mi.
Imej se dobro! Tvoj

V Ljubljani

Cimperman.

18 $\frac{11}{12}$ 77.

39.

V Ljubljani, 24/1 78.

Častita Gospodičina!

Vem, da v Vaših rokah je agitacija za volitve v trgovsko zbornico iskrena in zdatna. Zato Vam pošiljam tu za Št. Vid in okolico Št. Vidsko nekoliko naših oklicev.

Kdo voli v oddelku *obrtniškem*, ne vem, to boste že vi vedeli. — V oddelku *kupcev* pa voli tudi žitni trgovec *Valentin Matjan*, ki ima v Kranji mlin, in pa žitni kupec *Jaka Zakotnik*; oba ta dva dobita glasovnice v Št. Vid.

Prosim tedaj bodite nam na pomoč!

Ves Vaš

Dr Jan. Bleiweis.

40.

V Ljubljani 18 $\frac{3}{2}$ 78.

Draga Lucinka!

Lepo se Ti zahvaljujem na poslani zaročnej karti. Veselo me je osupnila ta novica in tudi moji mati in sestra ti želiti vso srečo iz globine srcá! (Gospé Pesjakovej tudi pošlji jedno karto!) Kedó bi bil mislil, da se tako skoro izpolni Tvoja vroča želja! A če se kateri Tvojih prijateljev ali znancev v resnici brez vsacega postranskega namena veseli Tvoje sreče, blaga moja prijateljica, verjemi, da jaz nijsem zadnji v tej versti. In kakó bi se ne radoval Tvoje vesele promene! Od ⁷¹⁹pervega hipa, ko sem Te videl, do denes je ostalo moje prijateljsko poštovanje do Tebe nepromenjeno, kajti pri Tebi sem imel priliko se prepričati, da se še dobo do tudi *značajne ženske!*

Serčno se Ti zatorej zahvaljujem za vse dokaze Tvojega zvestega prijateljstva v vsem časi najinega občila! Bodi srečna, kolikor Ti bode moči in v dan Svoje poroke (mêni neznan) se spominjaj prijazno v veselej družbi Svojej vseh pravih prijateljev — a mej njimi tudi mêne! —

Lepo pozdravljam tudi Tvojega neznanega, a vendar znanega mi ženiha! Tvoj zvesti prijatelj

Cimperman.

